

ЮРІЙ ВІКТОРОВИЧ ТИМОФІЄВ
(до 75-річчя з дня народження)

*Там, где прежде были границы науки,
там теперь ее центр.*

Г.К. Лихтенберг

Моя наука – это жить и здравствовать.

Лукреций

Юрій Вікторович Тимофієв народився 29 травня 1935 року у м. Харкові.

Після закінчення ремесленого училища працював токарем на заводі ім. Малишева, із срібною медаллю закінчив вечірню школу робочої молоді, поступив та закінчив ХПІ за спеціальністю "Технологія машинобудування, металорізальні верстати та інструменти". Після закінчення ХПІ працював інженером-конструктором на верстатобудівному заводі ім. Косіора. Із 1961 року по теперішній час працює на кафедрі "Технологія машинобудування та металорізальні верстати" НТУ "ХПІ". Пройшов шлях від асистента, аспіранта до завідувача кафедри, професора, доктора технічних наук. У 70-х роках був деканом машинобудівного факультету ХПІ.

В жовтні 1984 року призначений на посаду завідувача кафедри. За двадцять п'ять років керівництва значно покращено кадровий склад кафедри. Зараз на кафедрі «Технологія машинобудування та металорізальні верстати» НТУ «ХПІ» працюють 9 професорів, докторів технічних наук та 12 доцентів, кандидатів технічних наук. Професор Тимофієв Ю.В. є автором понад 250 науково-методичних робіт та 6 патентів України. Значну увагу приділяє підготовці наукових кадрів. Під його керівництвом підготовлено та захищено 9 докторських та 12 кандидатських дисертацій.

Ю.В. Тимофієв – засновник наукової школи ефективного проектування, виготовлення та використання агрегованих технологічних систем механообробки. Агреговані технологічні системи механообробки і агрегатні верстати широко поширені в українському машинобудуванні й машинобудуванні найбільш промислово-розвинених країн (10-15% парку металорізального устаткування), становлячи основу високоорганізованих і найбільш ефективних виробництв. Верстати й системи, як і більшість

технічних об'єктів, пройшли період уніфікації. Це привело до виникнення ідеї створення технологічного устаткування на базі загальних цільових вузлів-агрегатів. Агрегатувannya дозволило забезпечити: скорочення строків і вартості проектування й виготовлення (до 12 разів); підвищення продуктивності обробки за рахунок високої концентрації операцій (до 8 разів); зниження собівартості обробки (до 28 разів); скорочення виробничих площ (до 16 разів); спрощення обслуговування й ремонту; оборотність і гнучкість виробництва.

Ідеологами агрегатованого технологічного устаткування та засновниками цього напрямку в Харкові слід вважати першого завідувача кафедри «Технологія машинобудування та металорізальні верстати» Харківського політехнічного інституту Корольова П.К. та доцента кафедри, директора Харківського заводу агрегатних верстатів Рябко Х.Г. Вони заклали фундамент та створили передумови розвитку науково-технічних ідей, сприяли підготовці висококваліфікованих фахівців в галузі агрегатованого верстатобудування. Розвиток цього напрямку та остаточне оформлення наукової школи відбулося під керівництвом теперішнього завідувача кафедри професора Тимофієва Юрія Вікторовича. Його докторська дисертація "Основи аналізу та синтезу систем механообробки методами технологічної подібності" у 1985 році була кваліфікована спеціалізованою вченою радою Тульського політехнічного інституту як новий розділ теорії технологічних систем.

У подальших роботах, виконаних на кафедрі «Технологія машинобудування та металорізальні верстати» під керівництвом проф. Тимофієва Ю.В. у тісному науково-технічному співробітництві з Харківським виробничим об'єднанням агрегатних верстатів, на основі узагальнення багаторічного досвіду проектування, виробництва, впровадження й експлуатації в промисловості різних зразків агрегатних верстатів, автоматичних ліній і робототехнічних комплексів у 80-90-х роках минулого сторіччя були розроблені та впроваджені загальні принципи й методики автоматизованого проектування агрегатованих технологічних систем механообробки, створено основи компонетики (теорія компонувань) багатопозиційних агрегатних верстатів, які дозволяють створювати ефективне високопродуктивне агрегатоване металорізальне устаткування.

В процесі розвитку наукового напрямку підготовлено та захищено декілька докторських дисертацій, науковим консультантом яких був проф. Тимофієв Ю.В.

Так, докторська дисертація генерального директора Харківського виробничого об'єднання агрегатних верстатів Хіцана В.Д. «Наукові основи удосконалення та розвитку принципу агрегування при створенні технологічних систем металообробки різанням», нині професора кафедри "Технологія машинобудування й металорізальні верстати", що була захищена у 1996 році, не тільки вирішувала значну науково-технічну проблему та концентрувала багаторічний досвід створення агрегатних верстатів, а й показувала подальші напрямки розвитку цього вискоєфективного технологічного обладнання.

В докторській дисертації професора кафедри Карпуся В.Є. «Технологічні основи структурно-параметричного синтезу компоновок багатомноменклатурного агрегатованого металорізального обладнання», що була захищена у 1998 році, була теоретично обґрунтована принципова можливість переналадки технологічного обладнання, що створюється за принципом агрегування, та розроблені технологічні принципи структурно-параметричного синтезу багато-номенклатурних агрегатних верстатів на основі використання запропонованого критерію інтенсивності формоутворення.

В докторській дисертації професора кафедри Пермякова О.А. «Теоретичні основи компонентики агрегатованих технологічних систем», що була захищена у 2002 році, вперше розроблена методологія композиційного проектування багатопозиційних агрегатованих технологічних систем із круговим транспортуванням заготовки та на основі розробки узагальненої моделі, принципів спрямованого синтезу просторового компонування на базі апарату афінних перетворень координатних систем елементів, що компонуються.

Докторська дисертація професора кафедри Шелкового О.М. «Організаційно-технологічні основи реінжинірінга виробничих систем металообробки», яка захищена у 2004 році, вирішувала значну науково-технічну проблему забезпечення життєвого циклу технологічного обладнання та систем механообробки.

Крім того, за останні два десятиріччя у цьому напрямку було підготовлено й захищено десять кандидатських дисертацій, науковим

керівником вісьмох з них був професор Тимофієв Ю.В. Учні професора Тимофієва Ю.В. успішно працюють не тільки в нашому університеті. Декан машинобудівного факультету Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) Сичов Ю.І. та професор Мельниченко О.А. пройшли наукову школу професора Тимофієва Ю.В. і плідно працюють в своєму ВУЗі. В свій час закінчили аспірантуру, стали кандидатами наук та фахівцями вищої кваліфікації під керівництвом професора Тимофієва Ю.В. громадяни Іраку, Нігерії, Домініканської республіки, Китаю.

Представники наукової школи регулярно опонують або рецензують дисертації, входять до складу спеціалізованих вчених рад інших ВУЗів, комісій МОН України з акредитації навчальних закладів, редакційних рад науково-технічних видань.

Науковий напрямок, пов'язаний зі створенням спеціального високопродуктивного металорізального устаткування, що створюється за агрегатно-модульним принципом, технологічна гнучкість якого забезпечена можливістю його перекомпонування, включений до Державної цільової науково-технічної програми розвитку прогресивних матеріалів та технологічного обладнання для машинобудування на 2011-2015 роки.

Професор Тимофієв Ю.В. є засновником у 1993 році спеціалізованої вченої ради з захисту докторських дисертацій за спеціальностями 05.02.08 - «Технологія машинобудування» та 05.03.01 – «Процеси механічної обробки, верстати та інструменти» у НТУ «ХПІ». Шість професорів кафедри, докторів технічних наук нині входять до складу спеціалізованої вченої ради. На протязі багатьох років професор Тимофієв Ю.В. входив до складу експертної ради ВАК України, має великий авторитет серед науковців-технологів. Користується значною повагою серед колег, обраний академіком АН Вищої школи України.

Колеги, соратники та учні Юрія Вікторовича від щирого серця поздоровляють його з ювілеєм та бажають міцного здоров'я, натхнення та подальших творчих успіхів. Редколегія збірника приєднується до цих побажань.